

Opetus- ja kulttuuriministeriö

Ylijohtaja Esko Ranto

5.4. 2018, Helsinki

Suomen Olympiakomitean lausunto liikuntapoliittiseen selontekoon

Suomen Olympiakomitea esittää liikuntapoliittisessa selonteossa huomioitaviksi seuraavat linjaukset:

- I. Vahvistetaan poikkihallinnollisuutta
- II. Edistetään seurojen elinvoimaa
- III. Vahvistetaan huippu-urheilumenestystä
- IV. Lisätään terveyttä edistävää liikuntaa

Linjaukset on kuvattu yksityiskohtaisesti alla. Kuhunkin linjaukseen liittyy konkreettisia toimenpide-ehdotuksia. Kaikki linjaukset voidaan toteuttaa seuraavalla hallituskaudella, vuoteen 2023 mennessä.

I. Vahvistetaan poikkihallinnollisuutta

Kansalaisten liikkeen lisäämiseen ja huippu-urheilun kehittämiseen liittyviä päätöksiä tehdään monilla hallinnonaloilla. Nykyisessä lainsäädännössä opetus- ja kulttuuriministeriön lisäksi muilla hallinnonaloilla ei ole kuitenkaan velvoitetta ottaa liikuntaa ja urheilua huomioon omassa päätöksenteossään.

Liikunnan ja urheilun kokonaisvaltaiseksi kehittämiseksi tarvitaan säännöllistä poikkihallinnollista yhteistyötä eri hallinnonalojen välillä. Yhteistyövelvoite tulee kirjata liikuntalakiin ja yhteistyön toimeenpanemiseksi perustaa valtioneuvoston nimeämä toimielin, jonka puheenjohtajana toimii OKM:n edustaja. Siinä tulee olla myös urheilujärjestöjen edustus. Jatkossa lainsäädännön valmisteluprosesseissa eri viranomaisten tulee ottaa huomioon esityksen vaikutukset liikuntaan ja urheiluun. Ministeriöiden nykyistä laajempi ja koordinoitumpi yhteistyö edistäisi myös ministeriöiden yhteisrahoitteisten toimenpiteiden toteuttamista.

Poikkihallinnollisuuden tulee näkyä eri hallinnonalojen budjeeteissa. Tämä toteutuu jo esimerkiksi luontoliikuntaan liittyvän luonnon virkistyskäytön osalta. Se on maa- ja metsätalousministeriön hallinnonalan budjetissa. Samalla valtion liikuntamäärärahoissa on runsaasti asioita, jotka luontevimmin kuuluvat toisten hallinnonalojen budjetteihin.

Esimerkkejä edellä kuvatuista asioista eri hallinnonaloilta:

- OKM: Kouluissa tapahtuvan lasten monimuotoisen liikunnan tulee olla osa peruskoulujen budjettia, sillä toiminta on osa koulupäivää.
- TEM: Maahanmuuttajien kotouttaminen liikunnan avulla kuuluu luontevasti TEM:n hallinnonalan kotouttamismäärärahan alle, sillä tavoite on kotouttaminen.
- TEM: Kansainväliset urheilutapahtumat lisäävät matkailua, kehittävät aluetalouksia ja luovat myönteistä Suomi-kuvaa. Siksi kansainvälisten liikunta- ja urheilutapahtumien tukeminen kuuluisi luontevasti osaksi TEM:n Business Finland -rahoitusta.

Suomen Olympiakomitea

Valimokatu 10, 00380 Helsinki

Puh. (09) 348 121

olympiakomitea.fi

- STM: Liikunta ehkäisee yleisiä kansansairauksia ja edistää terveyttä sekä hyvinvointia. Siksi STM:n hallinnonalan terveyden ja toimintakyvyn edistämisen määrärahaan kuuluisi luontevasti terveysliikunnan edistäminen.
- STM: Liikuntalääketieteen keskuskeskukset eivät nykyisin kuulu sosiaali- ja terveysministeriön erikoislääkärien koulutuskorvausjärjestelmän piiriin, eivätkä näin ollen saa niin kutsuttua evo-rahoitusta toteuttamastaan erikoislääkärikoulutuksesta. Tämä on johtanut tilanteeseen, jossa julkisessa terveydenhuoltojärjestelmässä ei ole erikoisanalan virkoja tai toimia käytettävissä alan erikoisosaamisen siirtämiseksi osaksi julkista terveydenhuoltoa. STM:n myöntämä evo-rahoitus tukisi osaltaan liikuntalääketieteen integroitumista terveysalan palvelujärjestelmään.
- SM: kilpailumanipulaation ja katsomoväkivaltaan liittyy kiinteästi järjestäytynyt rikollisuus. Suomen urheilun eettisen keskuksen tehtäviin on lisätty kilpailumanipulaation ehkäisy ja katsomoturvallisuuden edistäminen. SUEK saa rahoituksensa OKM:stä. Torjuttaessa urheilun ympärillä tapahtuvaa rikollisuutta olisi luontevaa, että myös rikollisuuden torjunnan vastuuministeriö osallistuisi SUEK:in rahoitukseen.

Toimenpide-ehdotukset:

- 1) Valtioneuvosto nimeää liikuntaa ja huippu-urheilua koordinoivan ja kehittävän poikki-hallinnollisen elimen, jossa on korkean tason virkamiesedustus. Lainsäädäntöprosesseissa arvioidaan jatkossa vaikutukset liikunnalle ja urheilulle.
- 2) Liikkumattomuuden haittojen ehkäisemiseksi ja urheilun edistämiseksi pitkäjänteisesti liikunta ja urheilu otetaan osaksi eri hallinnonalojen toimintaa myös valtion budjetissa. Samalla liikunnan määrärahoista siirretään pois ne kohdennukset, jotka sopivat luontevimmin muihin määrärahoihin.

II. Edistetään seurojen elinvoimaa

Yleishyödyllisten liikuntajärjestöjen (keskusjärjestöt, liikunnan aluejärjestöt, lajiliitot ja seurat) rahoituksen tulee mahdollistaa toiminnan pitkäjänteinen suunnittelu. Rahoitus tulee jakaa liikunta- ja urheiluyhteisön sisältä aina kun se on mahdollista. Näin kansalaistoiminnan asiantuntemuksen avulla tuet kohdistetaan oikeisiin paikkoihin.

Valtionavustusjärjestelmän tulee olla selkeä, kevyesti hallintoitu ja kannustaa seuroja sekä järjestöjä omaan varainhankintaan.

Tärkeä järjestöjen talouteen vaikuttava seikka on myös verotus. Yleishyödyllisten yhteisöjen nykyinen verovapaus tulee säilyttää ja Suomen tulee puolustaa sitä mahdollisia EU:n komission rikkomusmenettelyjä vastaan.

Liikuntaan ja urheiluun annettavan lahjoituksen tulee olla vähennyskelpoinen lahjoittajan verotuksessa samoin periaattein kuin tieteen, taiteen tai suomalaisen kulttuuriperinteen säilyttämistä edistävään tarkoitukseen annetut lahjoitukset.

Toimenpide-ehdotukset:

- 3) Muutetaan valtionavustuskäytäntöjä niin, että järjestöjen oma varainhankinta ei vähennä valtionavustuksen määrää.
- 4) Yhdistetään tukimuotoja, jotta toiminnan järjestäminen ei edellytä lukuisten hallintomenetelmien osaamista. Eri tukimuotoja on nyt esimerkiksi lasten liikuntaan liittyen 12¹.

¹ Kts. Olympiakomitean Matalan kynnyksen kerho- ja harrastustoiminnan rahoitusopas 2018.
https://www.olympiakomitea.fi/uploads/2018/02/rahoitusopas-2018_paivitetty.pdf

- 5) Kansalaistoiminnan autonomian ja asiantemuksen sekä kevyen hallinnon edistämiseksi siirretään nykyinen valtion seuratuki jaettavaksi Olympiakomiteasta. Myös harrastamisen mahdollistamiseen tehtävät mahdolliset uudet rahoitusmuodot on jaettava mahdollisimman läheltä kansalaistoimintaa, eli liikunnan osalta Olympiakomiteasta.
- 6) Kasvatetaan nykyinen valtion jakama seuratuki 6 miljoonaan euroon. Lisätyt 2 miljoonaa käytetään ennen muuta aikuisten matalan kynnyksen harrastetoiminnan tukemiseen.
- 7) Nostetaan seuroissa tapahtuvan vapaaehtoistyön tukemiseksi verovapaiden kilometrikorvausten enimmäismäärä 5.000 euroon².
- 8) Muutetaan tuloverolakia siten, että yksityishenkilön tai yrityksen antama lahjoitus liikuntaan ja urheiluun oikeuttaa verovähennykseen lahjoittajan verotuksessa.

III. Vahvistetaan huippu-urheilumenestystä

Huippu-urheilumenestys edellyttää laadukkaita, urheilijaa tukevia asiantuntija- ja muita resursseja koko urheilijan polulla, urheilijan sosioekonomisen aseman parantamista, kaksoisuran mahdollistavia järjestelyjä sekä laadukkaita, lajeja palvelevia kilpailu- ja harjoitusolosuhteita.

Huippu-urheilua on johdettava keskitetysti Olympiakomiteasta. Näin asiantuntemus ja käytettävissä olevat resurssit voidaan kohdentaa urheiluyhteisön sisällä, selkeästi yhdessä paikassa.

Suomeen tarvitaan kansainvälisten mallien mukaisesti huippu-urheilulaki, joka määrittää huippu-urheilun resurssit sekä huippu-urheilutoimijoiden roolit ja tehtävät.

Huippu-urheilun rahoitusta on kasvatettava 30 miljoonaa nykyisestä tasosta siten, että rahoitus tulee kolmesta eri lähteestä: veikkausvoittovaroista, valtion budjetista ja perustettavasta Olympia-rahastosta. Lisäksi urheiluyhteisön on lisättävä omaa varainhankintaansa. Lisäresurssit takaavat laadukkaamman valmennuksen ja olosuhteet harjoittelulle. Kansainvälisen kilpailun koventuessa ilman lisäresursseja nykyistäkin urheilumenestyksen tasoa ei pystytä pitämään.

Menestyksen kannalta keskeisistä tavoitteista ja niihin kohdennetuista resursseista on sovittava Olympiakomitean ja valtiovallan kesken. Jatkossa yhdessä sovittuihin tavoitteisiin ja niiden toteutumiseen liitettuihin resursseihin sitoutuvat yksiselitteisesti niin Olympiakomitea kuin valtiovaltakin.

Nuorten urheilijoiden urheilun ja opiskelun yhdistäminen tulee vastaisuudessaakin taata vahvistamalla toisen asteen urheilulukiojärjestelmää ja urheilijoiden ammatillista koulutusta vastaamaan tulevaisuuden urheilun ja opiskelun tarpeita. Urheiluoppilaitosjärjestelmään tulee kohdentaa riittävä taloudellinen resurssointi ja joustavat opiskelumahdollisuudet. Perusasteen yläluokkien urheilukoulukokeilu on vakinaistettava ja siihen on kohdennettava urheilulukioiden tapaan määräraha.

Huippu-urheilun olosuhteita tulee kehittää erityisesti suurissa kasvukeskuksissa rakentamalla monilajisia harjoitusolosuhteita, jotka mahdollistavat asiantuntijapalvelut, opiskelun ja urheilijoiden asumisen samalla kampuksella. Lisäksi tulee taata keskeisten suomalaislajien kilpailuareenat kansainvälisten tapahtumien järjestämiseen.

Toimenpide-ehdotukset:

- 9) Selvennetään johtamista: suomalaista huippu-urheilua johtaa Olympiakomitea. Tämä tarkoittaa tavoitekehikon sopimista valtiovallan kanssa sekä tämän saavuttamiseksi tarvittavien resurssien ohjaamista ja huippu-urheiluverkoston kentän johtamista Olympiakomiteasta. Lisäksi huippu-urheiluun liittyvien valtionavustusten osalta Olympiakomitealla on oltava oikeus vaikuttaa

² Jos verovelvollinen ei ole työsuhteessa yleishyödylliseen yhteisöön tai ei muuten saa palkkaa/palkkiota tehtävästä, johon matka liittyy, on verottomana maksettaville kilometrikorvauksille asetettu tuloverolaissa enimmäismääräksi 2.000 euroa kalenterivuodessa. Euromääräinen raja on ollut sama jo 2000-luvun alusta alkaen.

avustuksen kohdentumiseen ja antaa näkemyksensä huippu-urheilun kannalta merkittävistä infrastruktuurihankkeista³.

10) Käynnistetään huippu-urheilulain valmistelutyö roolien ja tehtävien selventämiseksi.

11) Jotta huippu-urheilun resurssissa päästään lähemmäs menestyvien kansainvälisten kilpailijoiden tasoa, lisätään huippu-urheilun rahoitusta nykyisestä 30 miljoonaa euroa. Rahoitus tulee kolmesta lähteestä: yleisistä budjettivaroista, rahapelitoiminnan voittovaroista ja Olympia-rahastosta. Tämä lisärahoitus käytetään urheilijoiden valmennusprosessien kehittämiseen ja toimintaympäristöjen sekä asiantuntijatoiminnan parantamiseen.

- a. Valtion tulo- ja menoarvioon tulee perustaa oma momentti huippu-urheilumenestykselle OKM:n hallinnonalalle. Tältä momentilta tuetaan ennen muuta olosuhteita ja huippu-urheilun tukitoimintoja, vastaavasti kuten esimerkiksi taide- ja kulttuurilaitoksia tuetaan rahapelitoiminnan voittovarojen ulkopuolelta⁴.
- b. Rahoitetaan huippu-urheilua jatkossakin rahapelitoiminnan voittovaroista. Tällöin ei vähennetä muun liikuntakulttuurin rahoitusohjaa.
- c. Perustetaan Harry Harkimon työryhmän ehdotuksen mukaisesti Olympiakomitean yhteyteen Olympia-rahasto. Siihen kerätään vuosina 2019–2021 yhteensä 45 miljoonan euron pääoma, josta 1/3 kerätään yksityisiltä lahjoittajilta, säätiöiltä ja yrityksiltä ja 2/3 sijoittaa valtio. Rahaston tuottoja käytetään urheilijan polkua ja huippu-urheiluyksikön ohjelmia tukeviin hankkeisiin.

12) Parannetaan urheilijoiden ja valmentajien sosio-ekonomista asemaa sekä toimintaedellyksiä urheilijan polulla:

- a. Lisätään 2 miljoonan euron vuotuinen lisämääräraha valtion tulo- ja menoarvioon lahjakkaimpien, 18–22-vuotiaiden nuorten urheilijoiden taloudellisen aseman parantamiseksi ja kansainvälisen urheilu-uran luomisen vaatimien toimintaympäristöjen mahdollistamiseksi.
- b. Urheilijan ammatin arvostuksen ja urheilijan aseman parantamiseksi siirrytään asteittain normaalijärjestelmään tapaturma- ja eläketurvan osalta.
- c. Urheilijan uran pitkäjänteisyyden takia urheilija-apurahoja tulee voida myöntää kahdeksi vuodeksi kerrallaan.
- d. Myönnetään ylimääräiset urheilijaeläkkeet valtion tulo- ja menoarviosta, väljennetään myöntämiskriteerejä ja korotetaan vuotuista eläkemäärärahaa.
- e. Ei huomioida urheilija-apurahoja tuloina myönnettäessä urheilijalle muita sosiaalietuuksia.
- f. Pidetään valtion tulo- ja menoarviossa vuosittain jaettava verovapaa urheilija-apuraha 2,2 miljoonassa eurossa.
- g. Pidetään valtion tulo- ja menoarviossa vuosittain Urheilijoiden Ammattienedistämissäätiön (URA) avustus 300.000 eurossa urheilijoiden ammattiin valmistumisen edistämiseksi ja aktiiviuran jälkeisen toimeentulon turvaamiseksi.

³ Eli sen tyypisistä hankkeista, kuten Tampereen kansi ja areena -hankkeesta.

⁴ Esimerkiksi sopii valtion 27,6 miljoonan avustus taide- ja kulttuurilaitosten tilakustannuksiin rahapelitoiminnan voittovarojen ulkopuolelta (momentti 29.80.53.)

- h. Kasvatetaan vuosittain urheiluakatemioiden ja valmennuskeskusten toiminnan tukemiseen vuosittain jaettava summa 3 miljoonaan euroon valtion tulo- ja menoarviossa.
- i. Korotetaan valtion tulo- ja menoarviossa nuorten olympiavalmentajien palkkauksen tukeen tarkoitettu määräraha 4 miljoonaan, jotta nov-valmentajia saadaan 200 ja pääsemme lähemmäs kansainvälistä tasoa tällä saralla.

- 13) Vakinaistetaan perusasteen yläluokkien urheilukoulukokeilu ja kohdennetaan siihen määräraha, kuten urheilulukioihin.
- 14) Kehitetään huippu-urheilun olosuhteita erityisesti suurissa kasvukeskuksissa rakentamalla monilajisia harjoitusolosuhteita, jotka mahdollistavat asiantuntijapalvelut, opiskelun ja urheilijoiden asumisen samalla kampuksella.

IV. Lisätään terveyttä edistävää liikuntaa

Terveyttä edistävän liikunnan rahoitusta on vahvistettava pitkäjänteisesti. Seurat ja yhdistykset ovat edelleen keskeinen koko kansan liikuntaa mahdollistava taho. Jotta terveyttä edistävää liikuntaa saadaan lisättyä nykyiseltä liian vähäiseltä tasolta, valtion on tuettava järjestöjä, seuroja ja yhdistyksiä järjestämään tavoitteellisen urheilun lisäksi matalan kynnyksen harrastusliikuntaa kaiken ikäisille sekä eri väestöryhmille. Tämä tarkoittaa esimerkiksi STM:n terveyden ja hyvinvoinnin edistämisen budjetin avaamista siten, että terveysliikuntaan saadaan lisää resursseja.

Sote- ja alueuudistus on syytä nähdä mahdollisuutena myös terveyden edistämisen kannalta. Lisäksi tärkeää on muiden moninaisten liikettä lisäävien yhteiskuntarakenteiden, kuten kevyen liikenteen väylien ja jokamiehen oikeuksien jatkuvuus sekä kehittäminen.

Kaupallisella liikunnalla on suuri rooli terveysliikunnassa. Elinkeinotoiminnaksi katsottavassa toiminnassa tarjottavien liikuntapalveluiden verokohtelua tulee johdonmukaistaa. EU:n tuleva arvonlisäverodirektiivi saattaa mahdollistaa suuremman kansallisen liikkumavaran verokannoissa, joka Suomen tulee hyödyntää liikuntapalveluiden osalta.

Toimenpide-ehdotukset (Poikkihallinnollisuuden vahvistamisen ja seurojen elinvoimaisuuden edistämisen – eli aiempien ehdotusten – yhteydessä esitetyksi):

- 15) Kohdennetaan terveyden ja hyvinvoinnin edistämisen budjetista 4 miljoonaa euroa terveysliikunnan edistämiseen. Tämä voidaan kohdistaa muun muassa seuroille ja yhdistyksille matalan kynnyksen toiminnan järjestämiseen.
- 16) Nostetaan kuntien ja maakuntien valtion rahoitusosuuden hyte-osuus nyt suunnitellusta 1 %:sta 3 %:iin sen vaikuttavuuden vahvistamiseksi.
- 17) Avataan seura- ja yhdistystoimijoille kevyt verkkoportaali, jonne toimijat voivat ilmoittaa matalan kynnyksen harrastustoiminnan järjestämisen hidasteita tai esteitä liittyen sääntelyyn ja verotukseen. Samaan portaaliin toimijat voivat jakaa hyviä käytäntöjä matalan kynnyksen liikunnan järjestämisestä ja uusien liikuntamuotojen kokeiluista. Sinne voidaan koota myös työkaluja liittyen rahoitukseen, vaikuttavuuden mittaamiseen ja liikuntatietoon. Portaalin ylläpidosta ja viestinnästä vastaavat OKM ja Olympiakomitea.
- 18) Sovelletaan alemmaa 10 %:n verokantaa myös liikuntapalveluihin, joissa palvelun pääpaino on opetuksessa ja koulutuksessa.

Näillä neljällä linjauksella Suomen Olympiakomitea katsoo, että suomalaisten liikuntaa ja huippu-urheilun menestystä saadaan edistettyä. Näin lisätään terveyttä, hyvinvointia, elinvoimaa ja elämyksiä.

Helsingissä 5.4.2018

Timo Ritakallio
Puheenjohtaja
Suomen Olympiakomitea

Mikko Salonen
Toimitusjohtaja
Suomen Olympiakomitea

Susanna Rahkamo
Varapuheenjohtaja

Jukka Rauhala
Varapuheenjohtaja

Sari Essayah
Kansainvälisen olympiakomitean jäsen

Hallituksen jäsenet:

Olli-Pekka Karjalainen
Kuortaneen urheiluopisto

Eki Karlsson
Suomen Latu

Lasse Mikkelsen
Liikuntakeskus Pajulahti

Sari Multala
Kansanedustaja

Matti Nurminen
Jääkiekkoliitto

Arja Sääkslahti
Jyväskylän yliopisto

Anne Vierelä
Voimisteluliitto

Antti Zitting
Koripalloliitto

Juhani Pakari
(varajäsen)

Anne Taulu
(varajäsen)